

Зміст

Терміни та скорочення.....	2
Вступ.....	2
Методологія дослідження.....	3
Результати огляду місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	5
<i>Аналіз наявних програм, проектів програм і місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів.....</i>	5
Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту.....	6
Рекомендації.....	7

Терміни та скорочення

- ВПО — внутрішньо переміщені особи
НПА — нормативно-правовий акт
МТГ — міська територіальна громада
ОМС — органи місцевого самоврядування
ОВА — обласна військова адміністрація

Вступ

У межах проєкту «Підтримка спроможності системи соціального захисту населення щодо реєстрації внутрішньо переміщених осіб», який реалізується за підтримки Агентства ООН у справах біженців в Україні, команда благодійної організації «Благодійний фонд “Стабілізуєшен Суппорт Сервісез”» спільно із Радою з питань ВПО провели дослідження місцевих політик у сфері соціального захисту населення, які реалізуються в Одеській МТГ.

В умовах війни Російської Федерації проти України органи державної влади та ОМС області вживають необхідні заходи, спрямовані на забезпечення потреб ВПО, дотримання їхніх прав та свобод під час переселення до регіону. Серед пріоритетних питань — допомога протягом евакуації (переїзду) до місць тимчасового та постійного поселення; допомога у розміщенні на території області евакуйованих людей з районів бойових дій та тимчасово окупованих територій; соціальне забезпечення населення; надання гуманітарної допомоги за місцем тимчасового проживання; сприяння в адаптації на новому місці проживання.

ОМС та органи виконавчої влади можуть розробляти та затверджувати місцеві цільові програми, спрямовані на розв’язання найактуальніших проблем територіальної громади, зокрема на підтримку та посилення соціального захисту окремих категорій громадян.

Кінцевим результатом моніторингового дослідження є надання пропозицій та рекомендацій місцевим органам влади та/або громадським організаціям щодо вдосконалення наявних політик і програм з метою забезпечення кращого соціального захисту ВПО.

Місто Одеса в умовах повномасштабної війни стало прихистком для тих, хто змушений був залишити свої домівки. Соціальний захист та покращення якості життя людей, надання допомоги тим, які опинились у складних життєвих обставинах, — це і сьогодні пріоритетні напрями діяльності міської влади.

ВПО як частина громади можуть скористатись будь-якими міськими цільовими програмами.

Відповідно до бази даних ВПО, загалом з 2014 року в Одесі зареєстровані 130 329 ВПО, зокрема 98 114 сімей, 77 447 жінок, 52 882 чоловіка, 27 013 дітей, 76 546 людей працездатного віку, 18 180 пенсіонерів, 5484 людини з інвалідністю.

Після запровадження воєнного стану та станом на 01.06.2024 до районних управлінь соціального захисту населення Департаменту праці та соціальної політики Одеської міської ради звернулися для отримання довідок про взяття на облік 90 610 ВПО, зокрема 32 222 жінки, 16 880 чоловіків, 23 064 дитини, 14 546 пенсіонерів, 3898 людей з інвалідністю.

Методологія дослідження

Мета дослідження

Оцінка наявності, доступності та впливу місцевих програм і політик у сфері соціального захисту ВПО, а саме виявлення сильних сторін, слабких місць, можливостей для поліпшення якості надання соціальної підтримки ВПО на місцевому рівні, подолання викликів, спричинених внутрішнім переміщенням.

Дослідження прагне надати рекомендації щодо оптимізації ресурсів, підвищення доступності та ефективності послуг, а також забезпечення справедливого, інклюзивного підходу з урахуванням життєвих обставин для задоволення потреб ВПО. Це сприятиме їхній соціальній адаптації та інтеграції, покращенню якості їхнього життя.

Об'єкт дослідження

Місцеві політики та програми у сфері соціального захисту, спрямовані на ВПО, з акцентом на аналіз механізмів урахування та дотримання їхніх прав і законних інтересів.

Предмет дослідження

- Чинні місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, місцеві цільові програми підтримки ВПО.
- Проекти програм, планів заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення, зокрема ВПО.

- Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, надання додаткових гарантій та пільг.
- Чинні місцеві НПА (рішення, розпорядження тощо), спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, надання додаткових гарантій та пільг.
- Звіти з виконання обласних програм і заходів, спрямованих на соціальну підтримку населення та ВПО.
- Інші місцеві акти і документи (та проекти), що прямо чи опосередковано спрямовані на захист прав та інтересів, підтримку ВПО.

Завдання дослідження

- Проаналізувати місцеві цільові програми, спрямовані на соціальну підтримку та захист населення, зокрема щодо включення до них ВПО і врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати місцеві цільові програми (проекти програм і заходів) підтримки ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав та законних інтересів.
- Визначити, чи забезпечується виконання заходів місцевих цільових програм, спрямованих на підтримку ВПО, відповідними фінансовими та організаційними ресурсами.
- Проаналізувати місцеві НПА, спрямовані на соціальний захист населення, надання додаткових соціальних гарантій та пільг, зокрема щодо включення до них ВПО і врахування їхніх потреб.
- Проаналізувати місцеві НПА, спрямовані на соціальний захист, адаптацію та інтеграцію ВПО, зокрема щодо дотримання їхніх прав і законних інтересів.
- Виявити у цільових програмах та НПА недоліки у дотриманні прав ВПО, врахуванні їхніх потреб і законних інтересів.
- Визначити потреби у внесенні змін до цільових програм та НПА з метою включення до них ВПО, врахування їхніх потреб і законних інтересів.
- Напрацювати відповідні рекомендації для органів виконавчої влади та ОМС щодо внесення змін і доповнень до чинних місцевих програм та НПА, розроблення нових для подальшого використання Радою з питань ВПО під час проведення адвокаційних кампаній.

Результати огляду місцевих політик та програм у сфері соціального захисту

Аналіз наявних програм, проєктів програм і місцевих НПА на предмет включення до них ВПО, дотримання їхніх прав, врахування потреб та інтересів

[Міська цільова програма надання соціальних послуг та інших видів допомоги вразливим верствам населення міста Одеси на 2024–2026 роки](#) (затверджена Рішенням Одеської міської ради від 29.11.2023 № 1622-VIII, зі змінами) надає можливість соціально незахищеним жителям Одеси, зокрема ВПО, отримати різні види додаткових соціальних послуг та допомог.

[Міська цільова програма «Ветеран Одеси» на 2024–2026 роки](#) (затверджена Рішенням Одеської міської ради від 29.11.2023 № 1635-VIII, зі змінами та доповненнями) надає можливість отримати допомогу зокрема і ВПО.

[Міська цільова програма «Рівність» на 2023–2025 роки](#) (затверджена Рішенням Одеської міської ради від 03.05.2023 № 1142-VIII). Остання редакція Програми затверджена Рішенням Одеської міської ради від 21.02.2024 № 1804-VIII «Про внесення змін до Міської цільової програми “Рівність” на 2023–2025 роки».

Не зазначено, що право на отримання допомоги мають внутрішньо переміщені особи.

[Міська цільова програма з реалізації сімейної, гендерної політики, попередження домашнього насильства та протидії торгівлі людьми на 2022–2024 роки](#) (затверджена Рішенням Одеської міської ради від 08.12.2021 № 806-VIII).

Заходи Програми спрямовані на соціальну підтримку жителів Одеської міської територіальної громади, зокрема ВПО.

Чинні місцеві НПА щодо питань соціального захисту населення, зокрема ВПО, надання їм додаткових гарантій та пільг:

- [Розпорядженням Одеського міського голови від 02.08.2023 № 386](#) створений Міський координаційний центр підтримки цивільного

населення. Мета Центру — підтримка та координація надання допомоги населенню, зокрема ВПО.

- [Розпорядженням міського голови від 05.01.2024 № 06](#) створена Міська рада з питань внутрішньо переміщених осіб. Діяльність Ради спрямована на забезпечення захисту прав та інтересів ВПО на території Одеси.
- [План заходів з реалізації у 2023–2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року у місті Одесі](#) (затверджений Розпорядженням Одеського міського голови від 28.08.2023 № 471). Всі заходи спрямовані на внутрішньо переміщених осіб.

Висновки за результатами проведеного аналізу місцевих політик і програм у сфері соціального захисту

Під час моніторингу програм соціальної підтримки населення було проаналізовано чотири місцеві програми і три нормативно-правові акти. Три з чотирьох програм спрямовані на жителів громади, зокрема ВПО, одна — на жителів громади (не зазначено, що ВПО мають право на отримання допомоги).

Міська цільова програма надання соціальних послуг та інших видів допомоги вразливим верствам населення міста Одеси на 2024–2026 роки привернула увагу широким спектром заходів, спрямованих на фінансову підтримку соціально незахищених верств населення. Аналіз цієї Програми показав, що вона має низку важливих заходів для соціальної підтримки як мешканців громади, так і ВПО. Програма має окремий розділ із заходами для ВПО («Забезпечення підтримки внутрішньо переміщених осіб»).

Також ще в двох міських цільових програмах зазначено, що право на отримання адресної допомоги мають люди з числа ВПО. Проаналізувавши Міську цільову програму «Рівність» на 2023–2025 роки, доходимо висновку, що вона не передбачає права на отримання допомоги ВПО.

Аналіз нормативно-правових актів, які надала Одеська МТГ, показав, що всі вони спрямовані на підтримку та надання додаткових гарантій ВПО. Крім того, для забезпечення захисту прав та інтересів ВПО на території Одеси створена Міська рада з питань внутрішньо переміщених осіб.

На офіційному сайті Одеської міської ради у відкритому доступі розміщені програми та НПА, спрямовані на соціальну підтримку і захист населення, зокрема ВПО. Більшість нормативно-правових актів неможливо

завантажити. Вкладка сайту «Допомога переселенцям» має багато актуальної інформації про програми та інші НПА, спрямовані на соціальну підтримку населення, чинні місцеві НПА щодо питань соціального захисту населення, надання додаткових гарантій та пільг. Також на сайті наявна інформація про створення Ради з питань ВПО в Одесі.

Рекомендації

1. З метою інформування ВПО про їхні права, законні інтереси та додаткові гарантії й надалі підтримувати в актуальному стані інформацію для ВПО на сайті громади.
2. Розмістити на сайті у відкритому доступі нормативно-правові акти (із можливістю завантаження).
3. Для забезпечення реалізації державної та місцевої політики з питань захисту прав та інтересів людей з інвалідністю, дітей з інвалідністю, дітей, які мають ризик отримання інвалідності, та їхніх сімей, зокрема з числа ВПО, переглянути зміст чинної Міської цільової програми «Рівність» на 2023–2025 роки» та внести зміни.

Чинна редакція заходу програми / положення НПА	Запропонована редакція заходу програми / положення НПА	Результат запропонованих змін та/або доповнень
<i>Міська цільова програма «Рівність» на 2023–2025 роки (затверджена Рішенням Одеської міської ради від 03.05.2023 № 1142-VIII)</i>		
1.2. Надання матеріальної допомоги особам, які пересуваються на кріслі колісному, для придбання стаціонарного або мобільного підйомного пристрою з метою створення умов доступності за місцем їх проживання.	1.2. Надання матеріальної допомоги особам, які пересуваються на кріслі колісному, <i>зокрема внутрішньо переміщеним особам</i> , для придбання стаціонарного або мобільного підйомного пристрою з метою створення умов доступності за місцем їх проживання.	1.2. Надання матеріальної допомоги особам, які пересуваються на кріслі колісному, <i>зокрема внутрішньо переміщеним особам</i> , для придбання стаціонарного або мобільного підйомного пристрою з метою створення умов доступності за місцем їх проживання.

1.3. Надання матеріальної допомоги особам із захворюванням на опорно-руховий апарат для проведення ремонту санвузла за місцем проживання.	1.3. Надання матеріальної допомоги особам із захворюванням на опорно-руховий апарат, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для проведення ремонту санвузла за місцем проживання.	1.3. Надання матеріальної допомоги особам із захворюванням на опорно-руховий апарат, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для проведення ремонту санвузла за місцем проживання.
2.2. Забезпечення перекладу жестової мови для осіб з інвалідністю.	2.2. Забезпечення перекладу жестової мови для людей з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб .	2.2. Забезпечення перекладу жестової мови для людей з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб .
4.1. Організація перевезення осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та зору.	4.1. Організація перевезення людей з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , які мають порушення опорно-рухового апарату та зору.	4.1. Організація перевезення людей з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , які мають порушення опорно-рухового апарату та зору.
5.1. Надання матеріальної допомоги особам з інвалідністю для закупівлі комп'ютерної техніки з підключенням до мережі «Інтернет» за необхідністю.	5.1. Надання матеріальної допомоги людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для закупівлі комп'ютерної техніки з підключенням до мережі «Інтернет» за необхідністю.	5.1. Надання матеріальної допомоги людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для закупівлі комп'ютерної техніки з підключенням до мережі «Інтернет» за необхідністю.
5.2. Надання матеріальної допомоги особам з інвалідністю для навчання комп'ютерним технологіям.	5.2. Надання матеріальної допомоги людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для навчання комп'ютерним технологіям.	5.2. Надання матеріальної допомоги людям з інвалідністю, зокрема з числа внутрішньо переміщених осіб , для навчання комп'ютерним технологіям.

Дослідження провела Благодійна організація «Благодійний фонд “Стабілізаційний Суппорт Сервісес”» у лютому – червні 2024 року за фінансування Агентства ООН у справах біженців в Україні (УВКБ ООН).

Зміст цієї публікації є виключно відповідальністю БО «БФ “ССС”» та не може використовуватися, щоб відобразити думку Агентства.

Підпишіться на наш фонд у соціальних мережах, щоби слідкувати за дослідженнями системи соціального захисту населення, отримувати новини щодо допомоги постраждалим людям в Україні та дізнаватися про актуальні зміни законодавства.

НАШ САЙТ:

<https://sss-ua.org>

ЕЛЕКТРОННА ПОШТА:

info@radnyk.org

FACEBOOK:

[@stabilizationsupportservices](https://www.facebook.com/stabilizationsupportservices)

INSTAGRAM:

[@stabilizationsupportservices](https://www.instagram.com/stabilizationsupportservices)

TELEGRAM:

[@SSS_Ukraine](https://www.t.me/SSS_Ukraine)

TWITTER:

[@SSS_Ukraine](https://www.twitter.com/SSS_Ukraine)